

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Białymstoku**

Białystok, dnia 18 listopada 2010 r.

**Pani
Teresa Kalinowska-Kakareko
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Grajewie**

LBI-4101-17-03/2010
P/10/098

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku przeprowadziła w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Grajewie (zwanym dalej „MOPS” lub „Ośrodkiem”) kontrolę przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego w okresie od 1 sierpnia 2008 roku do 30 września 2010 roku oraz działań wobec dłużników alimentacyjnych w latach 2007 – 2010 (do 30 września).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole kontroli, podpisanym 9 listopada 2010 roku, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Dyrektor niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych uchybień, przyznawanie przez MOPS świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz podejmowanie działań wobec dłużników alimentacyjnych w przypadku bezskutecznej egzekucji świadczeń.

Podstawą tej oceny jest prawidłowe stosowanie norm prawnych przy przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń alimentacyjnych oraz podejmowanie przewidzianych prawem działań wobec dłużników alimentacyjnych, mających na celu poprawę skuteczności egzekucji. Stwierdzone uchybienia nie miały wpływu na skuteczność egzekucji należności i polegały na:

- opóźnieniach w podejmowaniu działań wobec dłużników alimentacyjnych,
- nieterminowym przekazywaniu informacji komornikom,

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701, ze zm.

- nieterminowym wydawaniu dłużnikom decyzji o zwrocie należności wypłaconych osobom uprawnionym z funduszu alimentacyjnego,
 - opóźnieniach we wszczynaniu postępowań egzekucyjnych wobec dłużników alimentacyjnych,
 - nierzetelnym sporządzeniu dwóch sprawozdań z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.
1. MOPS we właściwy sposób realizował zadania związane z przyznawaniem i wypłacaniem świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Analiza 40 postępowań z lat 2008 - 2009 (z ogółem 417 prowadzonych na rzecz 535 osób) wykazała, że świadczenia przyznawano osobom spełniającym warunki określone w art. 9 i 10 ust. 2 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów² (zwanej dalej „ustawą”) oraz na podstawie wniosków odpowiadających wymogom art. 15 ust. 3 ustawy. Wydane decyzje spełniały też wymagania art. 107 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego³ (zwanej dalej „k.p.a.”) i były niezwłocznie przekazywane komornikom sądowym. Stwierdzone uchybienia - powstałe na skutek powierzenia wszystkich zadań związanych z rozpatrywaniem, wypłacaniem, jak również prowadzeniem postępowań wobec dłużników alimentacyjnych, pracownikom zatrudnionym łącznie na jednym etacie - polegały na:
- wydaniu przez Panią Dyrektor jednej decyzji w 2008 roku z czterodniowym opóźnieniem w stosunku do terminu określonego w art. 35 §§ 1-3 k.p.a. Wbrew postanowieniom art. 36 k.p.a. nie poinformowano też wnioskodawcy o przedłużonym terminie załatwienia sprawy;
 - doręczeniu trzech z 40 decyzji o przyznaniu świadczeń osobom uprawnionym po wypłacie przyznanych świadczeń (w łącznej kwocie 910 zł), mimo że zgodnie z postanowieniami art. 110 k.p.a. organ administracji jest związany wydaną decyzją dopiero od chwili jej doręczenia;
 - złożeniu do organów właściwych dłużnika trzech z 12 wniosków, przewidzianych w art. 4 ust. 1 ustawy, o podjęcie działań wobec dłużników alimentacyjnych, po upływie ponad miesiąca od daty wydania decyzji o przyznaniu świadczenia alimentacyjnego, tj. z naruszeniem postanowień art. 35 §§ 1-3 k.p.a. (przekroczenie terminu wynosiło od sześciu do 62 dni);

² Dz. U. z 2009 r. Nr 1, poz. 7 ze zm.

³ Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.

MOPS podał właściwe działania wobec ośmiu z dziewięciu osób uprawnionych, które pobrały nienależne świadczenie alimentacyjne w łącznej kwocie 6.330 zł. W jednym przypadku zaniechano zaś dochodzenia nienależnie pobranych świadczeń w wysokości 1.200 zł. Stosowne działania podjęto dopiero w trakcie kontroli NIK, tj. po upływie 11 miesięcy od daty wydania decyzji o zwrocie nienależnie pobranych środków (27.11.2009 r.).

2. MOPS podejmował wobec dłużników alimentacyjnych, którzy nie regulowali swoich zobowiązań, działania przewidziane w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów i w ustawie z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej⁴, w tym m.in.:

- Powiatowy Urząd Pracy w Grajewie poinformowano o potrzebie aktywizacji zawodowej 120 dłużników i rejestracji kolejnych 28 dłużników jako bezrobotnych lub poszukujących pracy, tj. wszystkich wymagających tego typu działań. Żaden ze zgłoszonych dłużników nie podjął jednak zatrudnienia, a rejestracji nie poddało się trzech dłużników;
- 142 dłużników alimentacyjnych, spełniających warunki określone w art. 7 ust. 2a ustawy z dnia 14 lutego 2003 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych⁵ (tj. takich, którzy mieli ponad sześciomiesięczną zaległość), zgłoszono do biura informacji gospodarczej;
- skierowano do prokuratury wnioski o ściganie 70 dłużników za przestępstwo, określone w art. 209 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny⁶ (zwanej dalej „k.k.”), a do Starosty Grajewskiego - o zatrzymanie prawa jazdy 32 dłużnikom. Wszystkie postępowania karne zostały umorzone bez uzasadnienia lub z powodu braku danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia czynu zabronionego, a ośmiu dłużnikom zatrzymano uprawnienia do prowadzenia pojazdów (pozostali nie posiadali takich uprawnień lub nie byli ujęci w prowadzonych rejestrach).

Podjęte działania nie miały istotnego wpływu na wzrost skuteczności egzekucji. W okresie objętym kontrolą od dłużników wyegzekwowano jedynie 335,6 tys. zł, tj. 11% należności z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego oraz na podstawie poprzednio

⁴ Dz. U. Nr 86, poz. 732 ze zm.

⁵ Dz. U. Nr 50, poz. 424 ze zm., od 14 czerwca 2010 r. – w art. 8a ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów

⁶ Dz. U. Nr 88, poz. 553 ze zm.

obowiązującej ustawy o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej.

Analiza działań podejmowanych wobec 60 dłużników alimentacyjnych (z 245 zarejestrowanych) wykazała, że u 35 dłużników, których znane było miejsce zamieszkania przeprowadzono wywiady alimentacyjne i odebrano od nich oświadczenia majątkowe. W pozostałych przypadkach MOPS m.in. zlecał ustalenie aktualnego adresu komornikowi i Policji (dziewięciu dłużników), przekazywał dokumentację do gminy właściwej dłużnikowi w związku ze zmianą miejsca pobytu (w pięciu przypadkach), a w stosunku do czterech dłużników uchylających się od przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego i złożenia oświadczenia majątkowego, stosownie do postanowień art. 5 ust. 3 pkt 1 ustawy, do prokuratury skierowano wnioski o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 k.k. Stwierdzone uchybienia w analizowanej próbie dotyczyły podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych, z naruszeniem terminów określonych w art. 35 §§ 1-3 k.p.a. I tak:

- w stosunku do 10 dłużników, działania podjęto po upływie miesięcznego terminu od otrzymania wniosku od organu właściwego wierzyciela w tej sprawie, a opóźnienia wynosiły od 5 do 80 dni;
 - w 10 przypadkach informacje zebrane w trakcie wywiadów alimentacyjnych przekazano komornikom sądowym po upływie miesiąca od daty przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego (opóźnienia wynosiły od 32 do 77 dni),
 - osiem z 15 badanych decyzji o zwrocie należności wypłaconych osobom uprawnionym wydano z opóźnieniem 61 dni od daty zakończenia okresu świadczeniowego (30.09.2009 r.), a jedną – po upływie 40 dni. Natomiast upomnienia, z zagrożeniem wszczęcia egzekucji, wymagane postanowieniami § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 listopada 2001 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji⁷ wobec tych dłużników wysłano po upływie około trzech miesięcy od daty wydania decyzji o zwrocie należności wypłaconych osobom uprawnionym.
3. Ośrodek terminowo sporządzał kwartalne sprawozdania rzeczowo-finansowe określone w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 września 2008 r. w sprawie sprawozdań z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom

⁷ Dz. U. Nr 137, poz. 1541 ze zm.

uprawnionym do alimentów⁸. Dwa z ośmiu sprawozdań (za IV kwartał 2008 r. i III kwartał 2009 r.) zawierały jednak uchybienia, polegające na braku informacji w części E poz. 6.1 o decyzjach wydanych przez Samorządowe Kolegium Odwoławcze, które utrzymało w mocy zaskarżone decyzje Ośrodka.

W sprawozdaniu za IV kwartał 2008 r. nie wykazano natomiast żadnych działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych, bowiem zadania te należały wówczas do kompetencji Burmistrza Miasta Grajewo.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) niezwłoczne podejmowanie działań wobec dłużników alimentacyjnych,
- 2) terminowe wydanie wszystkim dłużnikom decyzji administracyjnych o zwrocie należności wypłaconych osobom uprawnionym z funduszu alimentacyjnego,
- 3) niezwłoczne podejmowanie działań egzekucyjnych wobec dłużników alimentacyjnych,
- 4) niezwłoczne przekazywanie komornikom sądowym informacji niezbędnych do prawidłowej egzekucji należności wypłaconych z funduszu alimentacyjnego,
- 5) rzetelne sporządzanie sprawozdań z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

* * *

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje od Pani Dyrektor, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wniosków lub o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków, lub o przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani Dyrektor prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli
z up.
Agata Katarzyna Ciupa
WICEDYREKTOR

⁸ Dz. U. Nr 173, poz. 1075